

Jak připravit text k publikování

Předmět Psaní odborných textů

Semestr podzim 2020

Kontrola struktury a jejího zobrazení

- Jedná se o kontrolu všeho **logického a navazujícího**
  - číslování kapitol, podkapitol,
  - bodů ve výčtech,
  - obrázků, tabulek,
  - odkazů na obrázky a tabulky v textu,
  - poznámek pod čarou apod.

Desetinné třídění

System pro číslování kapitol a jejich částí

- Kapitola 1 má podkapitoly 1.1 / 1.2 atd.
- Podkapitola 1.1 se dále člení na oddíly 1.1.1 / 1.1.2 atd.
- Tyto oddíly se zase dále člení na 1.1.1.1 / 1.1.1.2 atd.

Nejčastěji desetinné třídění používáme do třetí úrovně – 1.1.1

Čtvrtá úroveň – 1.1.1.1 je akceptovatelná, ale méně častá

V dalších úrovních už text ztrácí přehlednost

Pokud je třeba další členění, řeší se graficky: velikostí a fontem písma (tučné písmo, kurzíva)

Chceme-li zmenšit počet úrovní textu číslovaných desetinným tříděním, můžeme například číslování nosných částí textu (např. v diplomových pracích část teoretická / část praktická) dělat **RÍMSKÝMI číslicemi**, které do desetinného číslování nespádají

Desetinné třídění

Z desetinného třídění obvykle vychází i číslování obrázků a tabulek

- **Příklad:** v kapitole 2 odborné práce má první obrázek číslo 2.1, druhý obrázek 2.2 atd.

Pokud není obrázků mnoho, je vhodné zvolit i číslování průběžné – bez ohledu na číslování kapitol

- Příklad: obrázek č. 1 / obrázek č. 2 / obrázek č. 3 apod.

Klíčová slova

- Jedná se o jednoslovné či víceslovné výrazy, které charakterizují naše téma
- Je vhodné mít je určena na samém začátku tvorby odborného textu
- Pomocí klíčových slov vyhledáváme zdroje informací, najdeme si články, knížky, elektronické publikace, které souvisí se zadaným tématem a z nichž můžeme čerpat mnohé údaje

Tvorba klíčových slov

- Substantiva
- Terminologie (spojení více slov – *informační vzdělávání*)
- Vlastní jména v plném znění
- Ustálené zkratky (*RVP, EU*)

Klíčovými slovy **NEJSOU**:

- Slovesné tvary (určité i neurčité)
- Nesklonné slovní druhy
- Číslovky (pokud nejsou součástí termínů)

Počet klíčových slov:

- přiměřený, cca 5 (nebo dle pokynů pracoviště, vydavatele odb. textu apod.)

Klíčová slova oddělujeme čárkou nebo středníkem, píšeme je malými písmeny, na konci výčtu NENÍ tečka

Abstrakt

Z anglického abstract, znamená v zásadě stručný výtah

U akademických prací rozsah cca 500 slov

Stručný text, který reprezentuje celou odbornou práci

Povinná součást bakalářských, diplomových a dalších akademických prací

Měl by čtenáře seznámit s obsahem Vaší práce a usnadnit mu rozhodování, zda si ji má přečíst celou.

Význam abstraktu při vyhledávání a tvorbě počítačových rešerší

Abstrakt musí fungovat samostatně, jeho obsah musí být čtenáři jasný a zřejmý i bez znalostí dalších souvislostí

- Vyhýbejte se cizím a příliš odborným termínům, které by bylo třeba blíže specifikovat
- Neuvádějte méně známé zkratky

Ze správně napsaného abstraktu by se čtenář měl dozvědět:

- **Co je hlavním tématem práce a jaké problémy jsou zde řešeny**
- **Jaké metody jste použili a k jakým výsledkům jste došli**

- *„Práce s názvem Městské křižovatky se zabývá otázkou křižovatek ve městech“ - ???*

ABSTRAKT (standardizované „tvary“ formulací)

Úvodní slova	Cíl/záměr	Téma	Závěr
Tento článek	se zabývá	rozporem mezi kultem seriálů a jeho odsuzováním v očích umělecké kritiky.	Práce potvrzuje, že...
V tomto eseji	si všímám/e	rozporu mezi kultem seriálů a jeho odsuzováním v očích umělecké kritiky.	Výsledkem je, že...
Tato studie	se zabývá tím,	existují-li rozdíly mezi v kvalitě diplomových prací mezi studenty, kteří prošli nějakou formou výuky psaní odborného textu, a těmi, kteří tuto výuku neabsolvovali.	Předložené výsledky ukazují, že...

„Doplňující rady“ pro psaní abstraktu práce

- › jednoznačně se držet toho, co je smyslem, cílem, záměrem textu;
- › uvádět myšlenky, které jsou naprosto podstatné pro smysl sdělení;
- › zhušťovat
  - a) jazykově (jmenná povaha vyjádření, infinitivní konstrukce, přechodníky)
  - b) obsahově (vypouštění informací, konstrukce vyšších pojmových kategorií);
- › uvědomit si, které části textu jsou pro cíl sdělení nejdůležitější;
- › pečlivá práce s pojmy;
- › zbytečně nepoužívat pojmy, které se ve výchozím neobjevují, a které by tedy mohly zkreslovat danou problematiku;
- › zbytečně nepoužívat synonymní vyjadřování;
- › koherence a koheze textu: je nezbytně nutné, aby věty na sebe logicky a tematicky navazovaly;
- › psát abstrakt až ve chvíli, kdy máme jádro práce hotovo.

Závěr práce

- Důležitá součást odborného textu
- Není pouze stylistickým cvičením, s nímž máme být rychle hotovi
- Shrnutí toho nejdůležitějšího z obsahu textu
- Otevření otázek, které při psaní práce vystoupily jako důležité
  - Otázky související s dalšími aspekty tématu
  - Impuls pro pokračování v zájmu o téma
  - Náměty pro rozšíření textu, např. do podoby bakalářské práce nebo odborného článku či příspěvku na konferenci

Úprava seznamu literatury

- Nutné důsledné **dodržení jednotné normy (systému)**, shodné s odkazováním na literaturu v těle textu
  - Jednotná struktura bibliografických údajů v celém seznamu
  - Např. u časopisů všude uvádět ročník i číslo / pokud uvádíme ISBN, tak u všech publikací, apod.
  - Odkazy v těle textu - nejčastěji odkazováno indexově (poznámky pod čarou) nebo systémem autor + datum vydání (Erben, 1978)- viz předchozí učivo
- Kontrola toho, zda odkazy skutečně korespondují s položkami v seznamu literatury

Číslování stránek

- Obálka se do stránkování nezapočítává
- Na titulní straně (Titulka, první stránka pod přebalem) se do číslování započítává, ale číslo strany se neuvádí
- Další stránky se již číslují v pokračujícím pořadí (Poděkování = 2, Obsah = 3, Úvod = 4)
- Stránky **Přílohy** se nečíslují vůbec

Dělení slov a jiných údajů v textu

- Slova dělíme na švu dle jejich stavby = na hranici dvou slabik, předpony a základu, základu a přípony (mat-ka, za-jmout, přátel-ský)
- Na konci /na začátku řádku nesmí být osamocené písmeno (o-byčejný)
- Doporučeno nedělit slova tak, aby vznikl hanlivý význam (ná-držka, kni-hovna...)

NELZE rozdělit:

- Datum vyjádřené číslicemi (5. 5. 1945)
- Zkratky
- Údaj s číslovkou (14 dní, 100 eur)
- Titul či hodnost před jménem nebo za jménem (doc. PhDr. Josef Novák, DrSc.)
- Iniciálu křestního jména a příjmení (V. Havel)
- Část zkráceného a celého názvu města (Č. Budějovice)

Obrazový doprovod odborného textu

Jak uvádět zdroje u obrázku / u tabulky, převzatých z knihy, www stránek apod.

- Pod obrázek píšeme jeho název (popis) a za něj autora, případně vročení, je-li důležité
- U vlastních fotografií se běžně používá formulace "Foto autor" (tj. autor textu je zároveň autorem fotografií)
- Pod tabulku / graf - název, případně popis
- Pokud je tabulka převzata celá, uvedeme i autora (jméno) nebo zdroj (instituci)
- Pokud jsme zpracovali sami na základě převzatých dat odjinud, uvedeme v popisu "Zdroj dat: autor nebo instituce" nebo "Graf z dat Českého statistického úřadu sestavil autor.,,"
- Obrázky / tabulky / grafy ... průběžně číslujeme
- Pokud je ve svém textu zmiňujeme, odkazujeme na číslo obr. / tab.
- Co budeme samostatně číslovat? - záleží na množství
- Pokud máme v práci např. 20 fotografií, 2 tabulky a 3 grafy, budeme vše označovat a číslovat jako Obr.
- Máme-li 20 fotografií, 15 tabulek a 14 grafů, budeme označovat každý druh zvlášť Obr. / Tab. / Graf.
- **Na konci práce vložíme samostatný seznam pro každý druh a uvedeme bližší informace.**

Technicky použitelný pro tisk (je-li to žádoucí)

Obrazový doprovod odborného textu

Jak uvádět zdroje u obrázku / u tabulky, převzatých z knihy, www stránek apod.

- Podle normy ISO 690 má záznam fotografie strukturu citování grafických děl
- Jsou-li fotografie / tabulky / grafy převzaty z webu, je nutné záznam doplnit o údaje požadované u elektronických zdrojů (datum citování a dostupnost = link)
- Příklad:

text pod fotografií:

Obr. 5 - *Vydra říční. Foto Jiří Bohdal*

v seznamu:

○ BOHDAL, Jiří. Vydra říční [foto]. ZOO Plzeň 2010. In: *Naturfoto* [online]. [Cit. 24.4.2019]. Dostupné z: <http://www.naturfoto.cz/vydra-ricni-fotografie-15297.html>

Obrazový doprovod odborného textu

Jak uvádět zdroje u obrázku / u tabulky, převzatých z knihy, www stránek apod.

- Citování při použití vlastních obrázků, které byly například překresleny nebo jinak graficky upraveny dle starších publikací
- Postup obdobný, jako když vytvoříte graf z dat někoho jiného = tj. do popisku pod obrázek dejte „(podle ....)“
- Záleží však i na tom, o co se jedná
  - Pokud se jedná o zobecněný poznatek, typu "Maslowova pyramida potřeb“, dáte pod obrázek pouze název „Maslowova pyramida potřeb“, protože najdete velké množství jejího grafického ztvárnění

Jak mám ocitovat osobní sdělení?

Norma ČSN ISO 690 neřeší formu citace v případě osobního sdělení

Citace v odkazu v těle textu:

- podle ústního sdělení Václava Nováka (studenta Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Arna Nováka 1, Brno) dne 21. dubna 2016

nebo

- podle ústního sdělení Václava Nováka (studenta FF Masarykovy univerzity, Arna Nováka 1, Brno) dne 21. dubna 2016

Citace v seznamu použitých pramenů

NOVÁK, Václava. Osobní sdělení studenta (Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, Arna Nováka 1, Brno 1, Brno) dne 21. dubna 2016.

Je však možné citaci osobního sdělení v seznamu literatury vynechat a uvést jej pouze v textu (případně konzultovat tuto otázku z vedoucím práce)

Co mám dělat, když nejsou známy všechny údaje o dokumentu, který chci citovat?

- Pokud některý údaj chybí a není možné jej dohledat, tak se v bibliografické citaci vynechává
- Byl-li chybějící údaj nalezen v jiném zdroji, uvádí se do bibliografické citace **v hranatých závorkách**.

Jak mám vytvořit citaci obrázku?

- Použití obrázku v textu norma neřeší
- Pokud se autor práce rozhodne umístit do textu obrázky, cituje v textu tak, že pod něj napíše jeho číslo, např. (Obr. 1) a k němu doplní příslušný popisek nebo vysvětlivku
- Soupis použitých obrázků se umísťuje za soupis literatury na konci práce nebo do příloh

Citace obrazového zdroje

Struktura / příklad citace tištěného obrázku

Autor. Název obrázku. In: Autor zdrojového dokumentu. *Název: podnázev zdrojového dokumentu*. Označení vydání.
Místo vydání: Vydavatel, rok. Dostupnost. Poznámky.

- ZAPLETAL, F. Půdorys čmeláčího úlku. In: VESELÝ, Vladimír. *Včelařství*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Brázda, 2003, s. 175. ISBN 80-209-0320-8.

Pozn.: pokud obrázek nemá název, je možné jej vymyslet, ale potom je nutné jej v citaci uvést do hranatých závorek [].

Struktura / příklad citace elektronického obrázku

Autor. Název obrázku. In: Autor webu. *Název: podnázev webu* [nosič]. Místo: Vydavatel, rok nebo datum vydání [datum citování]. Dostupnost. Poznámky.

- WERENSKIOLD, Nils Erik. Rabbit digestive circulation In: BUSETH, Marit Emilie a Richard SAUNDERS. *Rabbit behaviour, health and care* [online]. Wallingford: CABI, 2015, s. 133. 6. Rabbit nutrition [vid. 2016-04-21]. ISBN 9781780641904. Dostupné z: <http://www.cabi.org/cabebooks/FullTextPDF/2014/20143414052.pdf>

nebo doi: [10.1079/9781780641904.0000](https://doi.org/10.1079/9781780641904.0000)

Příklad citace fotografie z knihy

- Borovice zlomená losem. In: ŠUSTR, Pavel. *Jelenovití na Šumavě*. 1. vyd. Vimperk: Správa Národního parku a Chráněné krajinné oblasti Šumava, 2013. ISBN 978-80-87257-18-0.

Příklad citace obrázku z webu

- Vážka Plathemis lydia. In: *Pixabay.com* [online]. 21. dubna 2016 10:48:15 [vid. 2016-04-21]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/hn%C4%9Bd%C3%A1-dragonfly-plathemis-lydico-108874/>

Jak mám vytvořit citaci přednášky?

Norma ČSN ISO 690 neřeší formu citace v případě osobního sdělení. V praxi je možné použít tento způsob citování.

Struktura / příklad citace ústní přednášky (prezentace z konference)

Autor (lektor). *Název přednášky* [typ média]. Místo, pořadatel a datum konání (pokud jsou k dispozici).

- SRŠEŇ, Radim. *Programové období 2014 - 2020: Operační programy - základní přehled pro zástupce obcí aneb Jak číst mezi řádky?* [přednáška]. Brno: Workshop a konference projektu SMS ČR. MAS jako nástroj spolupráce obcí, 9. 10. 2015.

Struktura / příklad citace online přednášky (prezentace, webináře)

Autor (lektor). *Název přednášky* [typ média]. Místo, pořadatel a datum konání (pokud jsou k dispozici). In: *Název zdroje, kde je přednáška zveřejněna* [typ média]. [datum citování]. Dostupnost.

- BUREŠOVÁ, Iva. Poselství a síla příběhů v kontextu psychologie [přednáška]. Brno: Filozofická fakulta MU. KISK, 23. 2. 2012. In: *Vimeo.com* [online]. [vid. 27. 4. 2016]. Záznam dostupný z: <https://vimeo.com/37378202>

Jak mám vytvořit citaci e-mailu?

Rozlišujeme osobní komunikaci a komunikaci veřejnou, která je dostupná prostřednictvím e-mailové korespondence. Osobní komunikaci není možné ověřit třetí osobou, proto je dobré ji využívat jen, je-li to nutné. Norma ČSN ISO 690 neřeší formu citace v případě e-mailu. V praxi je možné použít následující způsoby citování.

Příklad citace v textu

- Jak píše Jan Novák ve svém e-mailu z 20. 2. 2017 "Je jen otázkou času, kdy..."

nebo

- Jak vyplývá z e-mailu Jana Nováka z 20. 2. 2017 "Je jen otázkou času, kdy..."

Struktura / příklad citace e-mailu z osobní komunikace

Jméno odesílatele. *Název zprávy* [typ média]. Message to: příjemce zprávy. Datum odeslání [datum citování].
Poznámky.

- NOVÁK, Jan. *Citace dopisu* [elektronická pošta]. Message to: zatlouka@mendelu.cz . 20. února 2017 10:24 [cit. 2017-03-06]. Osobní komunikace.

Struktura / příklad citace e-mailu z veřejné komunikace

Jméno odesílatele. *Název zprávy*. In: *Název portálu* [typ média]. Datum odeslání [datum citování]. Dostupné z:

- GIEBISCH, Roman. Seminář Informační zdroje z oblasti zdravotnictví. In: *KNIHOVNA* [online]. 6. února 2017 07:29 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://listserv.cesnet.cz/archives/knihovna.html>

Jak citovat text převzatý z cizojazyčného zdroje?

- Pokud přebíráte text z cizojazyčného zdroje a chcete-li jej uvést doslovně, tj. **využít přímé citace**, snažte se daný text co nejpřesněji přeložit (pozor však na tzv. otrocký překlad), dáte jej do uvozovek a kurzívy a doplníte poznámkou, že se jedná o Váš vlastní překlad (např. za přímou citací a bibl. odkazem napíšete (překlad vlastní); (překlad autora)
- Je vhodné také uvést do poznámky původní cizojazyčné znění (nejčastěji do poznámky pod čarou; zde nehraje roli jakou metodu odkazování jste si vybrali, protože se nejedná o bibl. referenci/odkaz)
- Pokud parafrázujete, není třeba psát původní znění textu, ani jakékoliv označení, že se jedná Vaši parafrázi, ale opět se cituje

Jak citovat v závěrečné práci interní materiály nějaké firmy/instituce?

- Pokud autor odborné práce čerpal údaje z materiálů nějaké firmy, měly by být tyto materiály také ocitovány
- Jedná se o interní a nepublikované zdroje, na jejichž citování norma ISO 690 přímo návod neuvádí
- Citace takového materiálu **musí obsahovat údaje jako: jméno firmy, sídlo, název materiálu, rok vydání (vzniku), případně počet stran**

Kde a jak se v textu u Harvardského způsobu citování uvádí odkaz na použitý zdroj?

Přímá citace

- „.... se názory liší.“ (Svoboda 2014, s. 26) nebo (Svoboda, 2014, s. 26)*
- Svoboda (2014, s. 26) uvádí
- Podle Svobody (2014, s. 26) je ....

Parafráze

- Podle Svobody (2014, s. 26) je možné.... rozdělit skupiny....
- Jak uvádí Svoboda (2014, s. 26)....
- Touto problematikou se zabývali také Svoboda (2014, s. 26) a Pokorný (2015).
- Výsledky výzkumu poukázaly na značný .... (Svoboda 2014; Pokorný 2015).

*Je možné používat oba způsoby s čárkou i bez. Ale způsob, který si zvolíme, musíme dodržet v celé práci.